100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساپارعا اتتانايىق

قۇربان تۇلىم ەسكەرتكىش سارايى:

پارتيانى ٴسۇيۋ، وتاندى ٴسۇيۋ سۇيىسپەنشىلىگى ۋاقىت وتكەن سايىن جاڭارۋدا

جەلبىرەگەن قىزىل تۋ
پارتيانىڭ شينجياڭداعى 100 جىلى

قىزىل بازالاردى ارالاۋ ⑨

☐ **انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى لي ياڭ**

كەريا اۋدان قالاشىعىنان باتىسقا قاراي كولىكپەن 20 مينۋتتاي جۇرسەڭىز، مەملەكەتتىك تاس جولدان تۇراقاز اۋىلىنا بۇرىلاتىن جەرگە كەلەسىز، انادايى جەردە ٴداستۇرلى بەدەر ورنەك سالىنعان ۇلكەن قاقپا ۇلكەن ٴبىر اۋلاعا كورىك بەرىپ تۇر. بۇل جەر اۆتونوميالى رايوندىق وتانشىلدىق تاربيە بازاسى، مەملەكەتتىك 3A دارەجەلى ساياحات كورىنىس ٴوڭىرى ــ قۇربان تۇلىم ەسكەرتكىش سارايى ەدى.

20 ـ عاسىردىڭ 50 ـ جىلدارىندا قۇربان اتايدىڭ ەسەككە ٴمىنىپ بەيجيڭگە ٴتوراعا ماۋ زىدۇڭدى كورۋگە بارماق بولعان ادەمى اڭگىمەسى جوڭگونىڭ بايتاق دالاسىنا تارالدى. قازىرگى تاڭدا قۇربان اتايدىڭ اۋىلىندا وسى قارتتىڭ اتىمەن اتالعان ەسكەرتكىش سارايىنا كەلىپ ەكسكۋرسيالاۋشىلاردىڭ اياعى ۇزىلمەيدى.

اۋلاعا كىرگەندە، وڭتۇستىك جاقتاعى سىرى كەتكەن الا ـ باجاق قىزىل تراكتور جۇرت قيالىن بىردەن 60 نەشە جىلدىڭ الدىنا اپاردى. بۇل 1958 ـ جىلى قۇربان تۇلىم ماۋ جۋشيدىڭ ىقىلاستى قابىلداۋىندا بولعانىنان كەيىن، ماۋ جۋشي قاتىستى تاراۋلارعا تاپسىرىپ تۇراقاز حالىق گوڭشىسىنا تارتۋ ەتكەن تراكتور. بۇل تراكتور سول كەزدەگى اۋىل شارۋاشىلىعى وندىرىسىنە كۇش ۇستەدى. تراكتوردىڭ جانىندا قۇربان تۇلىمنىڭ بايىرعى تۇراعى، ەسكەرتكىش سارايىنىڭ ارعى توركىنى بار.

”سىزدەردىڭ وتباسىلارىڭىزدىڭ قۇربان اتاي سياقتى اۋىلداستارمەن بىرگە پارتيانى قىزۋ ٴسۇيۋدىڭ، وتاندى قىزۋ ٴسۇيۋدىڭ، جوڭحۋا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىن قىزۋ ٴسۇيۋدىڭ ۇلگىسى بولىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ اناردىڭ دانىندەي تىعىز ۇيىسۋىن جەبەپ، پارتيانىڭ باسشىلىعىندا شينجياڭنىڭ اناعۇرلىم جارقىن بولاشاعىنا جول اشۋلارىڭىزدى ٴۇمىت ەتەمىن“. باس شۋجي شي جينپيڭ قۇربان تۇلىمنىڭ ۇرپاقتارىنا جازعان جاۋاپ حاتى كورمە زالىنىڭ ورتاسىنا قويىلعان، حاتتىڭ ٴسوز ـ سويلەمىنەن تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك، ونان دا ماڭىزدىسى، شىن ىقىلاستى تاپسىرما اڭدالادى.

”قۇربان اتايدىڭ ۇرپاعى رۋحيام ماتسەيىتتىڭ ايتۋىنشا، ونىڭ ۇيىندە 2 ‘اسىل مۇرا’ بار ەكەن، ٴبىرى، ماۋ جۋشي ۇلكەن ناعاشى اتاسىن قابىلداعان كەزدەگى سۋرەت، ەندى ٴبىرى، باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ جاۋاپ حاتى. قازىرگى تاڭدا، بۇل 2 ‘اسىل مۇرا’ دا ەسكەرتكىش سارايىنىڭ سالماق باسار اسىلىنا اينالعان“. وسىلاردى ايتقاندا ٴتۇسىندىرۋشى امانگۇل ٴاليدىڭ جانارىنان ماقتانىش لەبى ەسىپ تۇردى. ەسكەرتكىش سارايىنا قادام تاستاپ، ۇلكەن زالعا كىرسەڭىز، ەڭ الدىمەن كوزىڭىزگە ”ماۋ جۋشي قۇربان تۇلىمدى قابىلدادى“ دەگەن الىپ سۋرەت كەلەدى. كورمە زالىنىڭ وڭ جاعىندا اينتپاي تۇسىرىلگەن قۇربان اتايدىڭ ەسەككە ٴمىنىپ تۇرعان ٴمۇسىنى بار؛ زالدىڭ 4 قابىرعاسىندا ٴبىر توپ بەدەرلى ناقىش قۇربان اتاي مەن كەرياداعى ٴار ۇلت اۋىلداستاردىڭ تاماشا تۇرمىس كەشىرگەن، شىن جۇرەكتەن پارتياعا العىس ايتقان كورىنىستەرىن بەينەلەگەن...

كەريا اۋدانى تۇراقاز اۋىلى تۇراقاز قىستاعىنداعى پارتيالى كادرلار قۇربان تۇلىم ەسكەرتكىش سارايىن ەكسكۋرسيالاۋدا (2019 ـ جىلى 4 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى تۇسىرىلگەن). ☐ **انار بۇلت/ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى جوۋ پيڭ تۇسىرگەن**

ٴسوز جوق، ماۋ جۋشيدى كورۋگە بارامىن، وعان ٴوزىمنىڭ مول جەمىستەرىمەن ٴدام تاتتىرامىن“ دەگەن ويدىڭ جەتەگىندە، قۇربان اتاي ۇنەمى جەمىس باعىنداعى ەڭ جاقسى قاۋىن ـ قاربىزىن، جەمىستەرىن ٴۇزىپ الىپ، ماۋ جۋشيگە اپارامىن دەپ جانىنان تاستاماي جۇرەدى ەكەن. ەسكەرتكىش سارايىنىڭ 2 ـ قاباتىنداعى كورمە زالىنداعى سىرى كەتكەن ۇلكەن اعاش ساندىق قۇرباننىڭ العىس سەزىمىنىڭ ەڭ جاقسى كۋاگەرى ــ سول جىلداردا ول دەن قويا دايىنداعان ورىك قاعى سياقتىلاردى وسى ساندىققا سالىپ، بەيجيڭگە جونەلتىپتى. ورتالىقتا بۇقارانىڭ تارتۋىن الۋعا بولمايدى دەگەن بەلگىلەمە بار بولعاندىقتان، بۇل ساندىق كەيىن قايتا قايتارىلعان.

امانگۇل كورمە سورەسىندەگى سارعايىپ كەتكەن ٴبىر كانۆەرتتى نۇسقاپ، ونىڭ استارىنداعى اڭگىمەنى بايان ەتتى. ”سول جىلداردا قۇربان اتايدىڭ ىزگى نيەتى حابارعا شىققان سوڭ بۇكىل ەلدىڭ جەر ـ جەرىندەگى ادامدار ايرىقشا اسەرلەنىپ، اتايعا جولداعان حاتتار قارشا بوراپتى. مىناۋ سول كەزدە سانشي ولكەسى لينفىن 1 ـ ورتا مەكتەبىنىڭ وقۋشىسىنىڭ اتايعا جازعان حاتى“، ـ دەدى امانگۇل. 2017 ـ جىلى سانشيدەن شينجياڭعا كومەككە كەلگەن ٴبىر كادر ەسكەرتكىش سارايىن ەكسكۋرسيالاعان كەزدە بۇل حاتتى ٴوزىنىڭ شەشەسىنىڭ سوناۋ جىلداردا جازىپ جولداعان حاتى ەكەنىن تانىپ تاڭ ـ تاماشا بولىپتى. شينجياڭعا كومەككە كەلگەن سول كادر سوندا تەبىرەنىسپەن: ”قۇربان اتايدىڭ رۋحى ماڭگى ەسكىرمەيدى، ول الدىڭعى بۋىنداعىلاردى ىنتالاندىرىپ، سوڭعىلارعا جول نۇسقاپ كەلەدى. ٴبىز ۇلى وتانشىلدىق سۇيىسپەنشىلىك ورناتىپ، شينجياڭعا كومەكتەسۋ قىزمەت ورنىندا اتويشىل بولۋعا ۇمتىلىپ، ەڭبەك كورسەتىپ، ۇلەس قوسۋىمىز كەرەك“، ـ دەپتى.

ەسكەرتكىش سارايىنىڭ جاۋاپتىسى حانىقىز مامەت: جايشىلىقتا كۇنىنە 300 دەن 500 ادام ەكسكۋرسيالاۋعا كەلەدى، ـ دەيدى، ”پارتيا تاريحىن ۇيرەنۋ تاربيەسى ورىستەتىلگەنىنەن بەرى ەكسكۋرسيالاۋعا كەلەتىن ۇيىرمە ساياحاتشىلار كوبەيىپ، كۇنىنە 1000 ادامنان استى“.

ەكسكۋرسيالاۋ سىلتەمەسى

قۇربان تۇلىم ەسكەرتكىش سارايى كەريا اۋدانى تۇراقاز اۋىلى تۇراقاز قىستاعىندا ورنالاسقان، اۋدان قالاشىعىنان 14 كيلومەتر، 315 ـ مەملەكەتتىك تاس جولىنىڭ وڭتۇستىك جاعىنان 100 مەتردەي جەردە، جەر كولەمى 1100 شارشى مەتر. ەسكەرتكىش سارايى 2003 ـ جىلى 4 ـ ايدا سالىنعان، 2014 ـ جىلى حوتان ايماقتىق پارتكوم، كەريا اۋداندىق پارتكوم مەملەكەت قارجىسىن ٴوتىنىش ەتىپ، بۇرىنعى ورنىنان وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ جاڭادان ەسكەرتكىش سارايى سالدى، 2016 ـ جىلى 11 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى اشىلعان، اۆتونوميالى رايوندىق وتانشىلدىق تاربيە بازاسى. ەسكەرتكىش سارايى كورمە سارايى جانە بايىرعى تۇراق سىندى 2 بولىمنەن قۇرالادى، كورمە سارايىندا 50دەن استام باعالى تاريحي سۋرەت ـ ماتەريال، 10نان استام قولمەن سالىنعان سۋرەت جانە قۇربان تۇلىمنىڭ كوزى تىرىسىندەگى 60تان استام ناقتى زات بار. ونىڭ ىشىندە 70تەن استام كورەرمەن سياتىن دىبىس ـ بەينە بولمەسى بار، دەرەكتى فيلمدەر مەن بەينە جازبا ماتەريالدارىن كورۋگە بولادى. ەسكەرتكىش سارايى جىل بويى اشىق ۇستالادى، ەكسكۋرسيالاۋ ۋاقىتى ٴار كۇنى بەيجيڭ ۋاقىتى ساعات 10نان 20عا دەيىن.

جايىمالاپ دىبىس بەينە ـ كەسكىندى كورىڭىزدەر

(باسى 1 ـ بەتتە)

كەيىن كەلە وزەنگە شىنجىرلى اسپالى كوپىر سالىندى، ونان كەيىن قاراقاش وزەنى ەرەكشە ۇلكەن كوپىرى سالىنىپ، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ جول ٴجۇرۋ قيىندىعى شەشىلدى ٴارى نۇرامەت تە قايىق ەسۋ قىزمەتىن اياقتاتتى.

2012 ـ جىلى لاليكول سازدىعى مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى بولىپ بەكىتىلگەنىنەن كەيىن، جاپپاي قورعاۋ سيپاتتى اشۋ قۇرىلىسى جۇرگىزىلە باستادى. ماڭىنداعى ياۋا اۋىلى ورايدان پايدالانىپ ەكولوگيالىق ساياحاتتى دامىتتى، ساياحاتشىلاردى باستاپ سازدىقتىڭ كوركەم كورىنىسىن تاماشالاۋ نۇرامەتپەن اۋىلداستارىنىڭ جاڭا كاسىبىنە اينالدى.

”مەن كورىنىس وڭىرىندە قامىس قايىق ەسىپ، ساياحاتشىلاردى باستاپ سازدىقتى قورعاۋ، جەتىلدىرۋ ٴوڭىرىنىڭ سىرتىندا سەرۋەندەتىپ تۇسىنىك جاسايمىن، ۇيىمەن نەشە كيلومەتر عانا، ايلىق ەڭبەكاقىم 4000 يۋان“. نۇرامەت ايەلى بۇحازات ادىلمەتتىڭ ۇيدە بالىق كولشىگى تيجاراتىن جۇرگىزەتىندىگىن ايتتى. بۇگىنگى كۇندە ولار اۋدان قالاشىعىنان جاڭا ٴۇي ساتىپ الىپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن باقۋاتتى وتۋدە.

نۇرامەت سياقتى يگىلىككە كەنەلگەندەردەن ياسىنتۇرسىن توحتى دا بار، 24 جاستاعى وسى جىگىت بىلتىر اۋىلىنا قايتىپ كەلىپ كورىنىس وڭىرىندەگى سەرۋەن كولىگىنىڭ شوفەرىنە اينالدى.

”مەن قارشادايىمنان سازدىقتا ەسەيدىم، وسى كورىنىستەردىڭ وسىنشاما كوپ كىرىس كىرگىزەتىنىن ويلاپ كورمەپپىن“. ياسىنتۇرسىن بىلاي دەدى: ٴار جولعى مەرەكە، دەمالىس كۇندەرى نەمەسە اپتا سوڭىندا سازدىق باقشاسىنا ساياحاتقا كەلەتىندەر وتە كوپ، كەيبىرەۋى تۇيە مىنەدى، كەيبىرەۋى قايىققا وتىرىپ كوركەم كورىنىستەردى تاماشالايدى، ەكولوگيالىق جىلجايدان وسىمدىك ۇزەتىندەر دە بار.

باسقارۋ ـ قورعاۋدى مىقتى ۇستاپ، ەكولوگيانى قالپىنا كەلتىرىپ كورىكتەندىردى

كورىنىس وڭىرىندە تۇرىپ السقا كوز جىبەرسەڭىز، قاز ـ قاتار تىزىلگەن بيىك تەرەكتەردەن قالىپتاسقان ىقتاسىن ورمان تاقتاسىندا شولان اعاشتارى بىتىك وسكەن. ەگەر قىزمەتكەرلەر تانىستىرماسا، ورمانمەن ىرگەلەس جاتقان تاس جولدىڭ قارسى جاعى دۇنيە جۇزىندەگى 2 ـ ۇلكەن جىلجىمالى قۇم ــ تاكلاماكان ٴشولى ەكەندىگى ويىڭىزعا دا كەلمەيدى.

”ٴبىز سازدىقتى توڭىرەكتەي ىقتاسىن ورمانىن ٴوسىردىك، 20 مىڭ تۇپتەن استام تەرەك، 30 مىڭ تۇپتەن استام جيدە اعاشى بار، 30 نەشە كيلومەترگە سوزىلادى. الدىمەن قورعاۋ، ونان كەيىن اشۋ پرينسيپىن نەگىزگە الىپ، ٴبىز سازدىقتى اناعۇرلىم جاقسى گۇلدەندىرۋمەن بىرگە، توڭىرەكتەگى ەگىنشىلەردىڭ جۇمىستانىپ كىرىسىن ارتتىرۋ ماسەلەسىن دە شەشتىك“. لاليكول مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسىنىڭ باسقارۋشى قىزمەتكەرى لي شىڭ: تاياۋ جىلداردان بەرى سازدىق ەكولوگياسىن قورعاۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ەكولوگيانى قورعاۋ مەن ساياحاتتى دامىتۋدى ٴوزارا ۇشتاستىردىق، ـ دەدى.

لاليكول مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى جىل قۇستارى اۋاتىن ماڭىزدى وتكەلدە، ٴار جىلى اۋۋ مەزگىلىندە جىل قۇستارى توپ ـ توبىمەن جينالادى، سانى وتە كوپ بولىپ، ايىندى كورىنىس قالىپتاستىرادى، مۇنىڭ ىشىندە مەملەكەتتىك 1 ـ دارەجەلى ٴتۇيىندى قورعالاتىن جابايى حايۋاناتتاردان قارا دەگەلەك، قارامويىن تىرنا سياقتىلار بار.

”قىس ماۋسىمى سۋ بەتىندە مۇز قاتىپ، قۇستاردىڭ جەم تابۋى قيىنعا سوعادى، ٴبىز ٴار جىلى قىرۋار مولشەردە جۇگەرى ساتىپ الىپ، ولاردىڭ قىستان ٴساتتى وتۋىنە كومەكتەسەمىز“. سازدىق باقشاسىنىڭ ديرەكتورى لياڭ چاۋ كورىنىس ٴوڭىرىنىڭ تاعى شارلاپ قورعاۋ اترەتىن ۇيىمداستىرىپ، سازدىقتى مەرزىم سايىن شارلاپ قورعايتىندىعىن ايتتى.

”ٴبىز سازدىق باقشاسىن سازدىقتى قورعاۋ ـ جەتىلدىرۋ ٴوڭىرى، سازدىقتى قالپىنا كەلتىرۋ، قايتا قۇرۋ ٴوڭىرى، ۇگىت ـ تاربيە كورمە ٴوڭىرى، ۇيلەسىمدى پايدالانۋ ٴوڭىرى جانە باسقارۋ، قىزمەت وتەۋ ٴوڭىرى سىندى 5 يقۋاتتى ٴوڭىر ەتىپ جوبالاپ، كاسىپورىنداردى ەنگىزىپ ۇيلەسىمدى پايدالانۋ ٴوڭىرىن لايىقتى اشتىق، سونىمەن بىرگە، سازدىقتىڭ ىشىندە كليماتتى باقىلاۋ ـ ولشەۋ جۇيەسىن كوبەيتتىك، 2017 ـ جىلدان باستاپ سازدىق ماڭىنىڭ ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ، كولدى اينالدىرا قورعانىس قورشاۋىن سالۋ قۇرىلىسى سياقتى يىنجەنەريالاردى جۇرگىزدىك“. قاراقاش اۋداندىق ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايىلىم مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى جاڭ جۇنجيە: لاليكول سازدىعى ماڭىزدى ەكولوگيالىق قالتقى رەتىندە، قۇمدى بوراندىڭ جاسىل القاپتى ٴبۇلدىرۋىن باسەيتتى، ونىڭ ەكولوگيالىق يقۋاتى ورنىن وگەيسىتۋگە بولمايتىن سيپاتقا جانە ورنىن باسۋعا بولمايتىن سيپاتقا يە.

نەگىزدىك قۇرىلعىلاردى كەمەلدەندىرىپ، ساياحاتشىلاردىڭ سەزىنۋىن جوعارىلاتتى

2020 ـ جىلدىڭ سوڭىندا لاليكول مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى مەملەكەتتىك 4A دارەجەلى ساياحات كورىنىس ٴوڭىرى بولىپ ٴساتتى تاڭدالدى، بۇل لياڭ چاۋ مەن قىزمەتتەستەرىن قاباعات جەلپىندىردى.

ٴتىلشى كورىنىس ٴوڭىرىنىڭ كوڭىل اشۋ ورنىندا نەشە ونداعان قۇرىلىس جۇمىسشىلارىنىڭ قۇرىلىس جۇرگىزىپ جاتقاندىعىن كوردى. ”بىلتىر كورىنىس وڭىرىندە اۆتوكولىك توقتاتۋ الاڭى، ٴوز كولىگىمەن ساياحاتتاۋ لاگەرى، بەلگى وت الاڭى جانە 6 ساياحات دارەتحاناسى سياقتىلار جاڭادان سالىنىپ، نەگىزدىك قۇرىلعى قۇرىلىسىن كۇشەيتۋمەن بىرگە، جاڭا كوڭىل اشۋ نىساندارىن دا بەلسەنە اشتىق. ايتالىق، بيىل ‘1 ـ قازاندا’ كوڭىل اشۋ ورنى مەن قۇمداعى سۋ الەمى نىسانى پايدالانۋعا بەرىلەدى“، ـ دەدى لياڭ چاۋ.

”بۇل مەنىڭ وسى ارادا 3 ـ رەت ساياحاتتاپ كەلۋىم، ٴار جولى كەلگەندە باسقاشا سەزىمدە بولدىم. بۇل رەت تاعى دا كوپتەگەن قۇرىلعىلار جاڭادان قوسىلىپتى، قۇمداعى سۋ الەمى قۇرىلىپ بولعانىنان كەيىن، مەن ۇيدەگىلەردى ەرتىپ تاعى ساياحاتتاي كەلەمىن“، ـ دەدى حوتان قالاسىنىڭ ساياحاتشىسى جاڭ مىڭ.

”بۇل ارادا قۇم مەن سۋ ٴوزارا تۇتاسقان، سۋ مەن جاسىل القاپ ٴوزارا تۇتاسقان، كورىنىسى ايرىقشا وزگەشە، فوتوگرافتاردىڭ ايتۋلى جەرى“. فوتوگراف گاۋ ۋيحۋ ٴبىر جاعىنان، سويلەي ٴجۇرىپ، ٴبىر جاعىنان، اپپاراتى كوزىن كوركەم كورىنىسكە تۋرالادى.

كوگىلدىر سۋ ايدىنىندا سۋ قۇستارى توپ ـ توپ بولىپ، جەلمەن بىرگە مايدا تولقىن كوتەرىلەدى. نۇرامەتتىڭ جۇزىنەن جايدارى كۇلكى ەسىپ، ٴبىر جاعىنان، ساياحاتشىلاردى قايىققا شىعۋعا شاقىرىپ، ەندى ٴبىر جاعىنان، قامىس قايىقتى السىتارعا ايدادى...

(باسى 1 ـ بەتتە)

وسدان كەيىنگى 10 كۇندە 2 جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى حابارلاۋ توبى وزدەرىنىڭ نەگىزگى تاقىرىپتارىن ارقاۋ ەتە وتىرىپ، تۋعىسپالى حابارلاۋ ارتىقشىلىعىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، تاراتۋ تاسىلىنە جاڭالىق اشىپ، جىلجىمالى تىكە تاراتۋ، VLOG، H5 سىزباسى، VR تۇتاس كورىنىس جانە سۋرەتتى حابار سياقتى جالپىلىق اقپارات ونىمدەرىن جولعا قويىپ، كوپ ارنادا ٴبولىپ تاراتۋدى، كوپ تۇعىردان كورسەتۋدى، كوپ تەرمينالعا جەتكىزۋدى جۇزەگە اسىرىپ، جان ـ جاقتى، كوپ تۇرعىدا قالىڭ تورابكەرلەر مەن وقىرماندارعا جەلى بويى كەلبەتىن، قىزىل ىزدەردى، سونداي ـ اق ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ٴبىر نيەتپەن دوڭگەلەك داۋلەتكە ۇمتىلعان حيكايالارىن جەتكىزدى.

ليانيۇنگاڭ ـ قورعاس جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى (G30) جياڭسۋ ليانيۇنگاڭ قالاسى مەن شينجياڭ قورعاس قالاسىن جالعاستىراتىن جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول، ەلىمىزدەگى كەزەكتەگى ەڭ ۇزىن جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول، جالپى ۇزىندىعى 4395 كيلومەتر، جياڭسۋ، انحۋي، حىنان، شانشي، گانسۋدى باسىپ شينجياڭعا كىرەدى. مۇنىڭ ىشىندە شينجياڭ بولىگىنىڭ (شىڭشىڭشيا ـ قورعاس) ۇزىندىعى 1400 كيلومەتردەن اسادى. بۇل جولدا قاھارماندار حيكاياسى مەن جاراتىلىستىق كورىنىس ٴوزارا توعىسىپ ساۋلە شاشقان، شينجياڭنىڭ شىعىس قاقپاسى شىڭشىڭشيا، باتىس باعىت ارمياسى ەسكەرتكىش سارايى، ٴۇرىمجى قالاسى قۇرباندار قابىرستانى، ماۋ زىمىننىڭ بايىرعى تۇراعى، شينجياڭ بيڭتۋان اسكەري تىڭ يگەرۋ مۇراجايى سياقتى قىزىل ساياحات كورىنىس تۇيىندەرى جەلى بويىنا كەڭ تارالعان.

ليانيۇنگاڭ ـ قورعاس جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىن (G30) بويلاپ، ”قىزىل ەستەمە ساپارى“ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى حابارلاۋ توبى قۇمىل قالاسىنا، ٴۇرىمجى قالاسىنا، سانجي حۇيزۋ اۆتونوميالى وبلىسىنا، شىحىزى قالاسىنا بارىپ، قىزىل ىزدەردى ىزدەپ، جول سالعان كوماندير ـ جاۋىنگەرلەردىڭ جول سالعان كەزدە باسىنان ٴباي تىككەن، تىڭ يگەرگەن جاۋىنگەرلەردىڭ قاجىرلىلىقپەن شارۋاشىلىق قۇرعان تاريحىن قايتالاي ەسكە الىپ، ساپار بارىسىندا 100 جىلدىق ۇلكەن پارتيانىڭ شينجياڭداعى شۋعىلالى تاريحىن سەزىنەدى.

تۇرپان ـ حوتان جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى (G3012) تۇرپان قالاسىنان باستالىپ، باينعولىن موڭعول اۆتونوميالى وبلىسىن، اقسۋ ايماعىن، قىزىلسۋ قىرعىز اۆتونوميالى وبلىسىن، قاشقار ايماعىن باسىپ، حوتان ايماعىنداعى حوتان قالاسىنا بارادى، جالپى ۇزىندىعى 1931 كيلومەتر. جەلى بويىنىڭ جاعراپيالىق كەلبەتى، جەر جايى مەن ەل جايى، كاسىپ ساﻻسىنىڭ ورنالاسۋى وزىندىك ەرەكشەلىك ازىرلەگەن.

تۇرپان ـ حوتان جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىن (G3012) بويلاپ، ”جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتىلىك ساپارى“ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى حابارلاۋ توبى تۇرپان قالاسىنا، باينعولىن وبلىسىنا، اقسۋ ايماعىنا، بيڭتۋان 1 ـ شىسىنا بارىپ، نازاردى تۇرپان بويلىق، ٴپىشان اۋدانى قۇمتاۋ قۇمى، يانچي حۇيزۋ اۆتونوميالى اۋدانى ٴجۇزىم شارابى جانە قىزىل بۇرىش كاسىبى، لوپنۇر اۋدانى شيڭپيڭ قالاشىعى داشي قىستاعى، كوكيار جاسىلداندىرۋ ينجەنەرياسى، تارىم داشۋەسى، ت . ب اۋدارىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدىڭ وراسان زور وزگەرىسىن ايگىلەيدى.

”جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدى بويلاپ شينجياڭعا نازار سالۋ“ نەگىزگى تاقىرىپتىق حابارلاۋ قيمىلى بيىل 4 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى باستالعان. ٴبىرىنشى مەزگىلدەگى تۇرپان ـ حوتان جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ (G3012) قىزىلسۋ وبلىسىنان حوتانعا دەيىنگى بولىگى حابارلاۋىندا انار بۇلت / شينجياڭ گازەتى جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى حابارلاۋ توبى اتۇش قالاسىنىڭ ەكولوگيالىق ورمان ٴوسىرۋ بازاسى، قاشقار بايىرعى قالاسى، پوسكام اۋدانىنىڭ التىن توراڭعى كورىنىس ٴوڭىرى، قاعىلىق اۋدانى اقتاش قالاشىعىنداعى قونىس جاڭالاپ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ بويىنشا قونىستاندىرۋ ٴتۇيىنى، قۇربان تۇلىم ەسكەرتكىش سارايى سياقتىلارعا بارىپ، جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى تاسىلىنەن تولىق پايدالانىپ، وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋىنداعى تابىستار مەن ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ باقىتتى تۇرمىسىن ەستەلىككە الدى جانە ايگىلەدى.

پارتيا قۇرىلعاندىعىنىڭ 100 جىلدىعى ماڭىزدى تاريحي تۇيىنىندە ”جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدى بويلاپ شينجياڭعا نازار سالۋ“ نەگىزگى تاقىرىپتىق حابارلاۋ قيمىلى بۇكىل شينجياڭداعى 14 ايماق، وبلىس، قالانى قامتىپ، جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدى دانەكەر ەتىپ، 100 جىلدىق ۇلكەن پارتيانىڭ شۋعىلالى كۇرەس بارىسىن ٴار قىرىنان كورسەتىپ، ومىرشەڭدىككە تولى شينجياڭدى جاندى بەينەلەيدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

جول بويىنداعى بۇقاراعا سەرىك بولىپ باقىتقا قاراي زىمىراعان وسى ”جىلجىمالى بازار پويەز“ اۋىل ـ قىستاق پەن قالانى تۇتاستىرىپ تۇر، قيىر ـ شالعاي مەن گۇلدەنگەن ٴوڭىردى بايلانىستىرىپ تۇر ٴارى جول بويىنداعى بۇقارانىڭ باقىتى مەن ارمانىن بىرگە كۇرەس جاساپ، ورتاق بايۋدىڭ اسەم كورىنىسىمەن توعىستىرىپ تۇر. جوعارى جىلدامدىقتى تەمىر جول ۇشقان قۇستاي دامىعان بۇگىنگى تاڭدا، ول ەكونوميكالىق ەسەپپەن ساناسپاي، تەك جول بويىنداعى تۇرعىنداردىڭ سىرتقا شىعۋ قاجەتىن ٴۇنسىز بەرىك قورعاپ، بۇقارانىڭ ويلاعانىن ويلايتىن، بۇقارانىڭ اسىققانىنا اسىعاتىن، بۇقارانىڭ قيىنشىلىعىن شەشەتىن حالىق تۇرمىسىنداعى مەيىرىمدىلىكتى ايگىلەيدى.

دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە جەتۋ جولىندا ادامدارمەن جاناسىپ بولىپ، قامقورلىق جاساعان تەك مەيىرگە تولى باياۋ پويەز عانا ەمەس، تاۋ قويناۋىنا سالىنعان حابارلاسۋ پۋنكتى، مۇگەدەك ادامدار سياقتى ەرەكشە قيىنشىلىعى بار ادامدار ٴۇشىن سەپتەلگەن ٴتۇرلى ىقىلاستى قىزمەت وتەۋ، وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستا تەبىندەگەن ”ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۋعىستىرۋ“ بويىنشا ارالاپ ٴجۇرىپ ەمدەۋ اترەتى سياقتىلار بار... وسىناۋ ٴبىر ـ بىرلەگەن ۇساق دەتالداردىڭ ٴبارى بىزگە: تيانشان الابىنداعى ەرەكشە قاۋىمعا كومەكتەسىپ باقىتقا بىرگە ۇمتىلاتىن مەيىرگە تولعان ”سۇيىسپەنشىلىك جولىنىڭ“ ۇنەمى بار ەكەندىگىن انىق كورسەتتى، مىنە بۇل پارتيامىزدىڭ: دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە جەتۋ جولىندا بىردە ـ بىرەۋىنىڭ قاتاردان قالۋىنا بولمايدى! ـ دەگەن ايبىندى ۋادەسى.

(”لەپتى لەبىزگە“ ماقالا جولداۋ حات ساندىعى: xjrbplb@126.com**)**